

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Teze k bakalářské práci

**Měnový kurz a jeho vliv na konkurenceschopnost
České republiky**

Vojtěch Kos

© 2018 ČZU v Praze

Měnový kurz a jeho vliv na konkurenceschopnost České republiky

Souhrn

Tato bakalářská práce se zabývá problematikou měnového kurzu a jeho vlivem na konkurenceschopnost České republiky. Hlavním cílem je popsat, zda má měnový kurz vliv na zahraniční obchod a analýza vlivu měnového kurzu CZK/USD v letech 1993–2017 a měnového kurzu CZK/EUR v letech 2004–2017. V teoretické části je popsána teorie parity kupní síly, měnový kurz a jeho typy a dále měnové systémy kurzů. Dále je popsána monetární politika Česká národní banky a měnově politické nástroje, kterými disponuje banka ke stabilizaci ekonomiky. V praktické části této bakalářské práci je provedena analýza vývoje měnového kurzu koruny vůči dolaru za období 1993 až 2017 a dále vývoj měnového kurzu koruny vůči euru za období 2004 až 2017. S vývojem kurzů je přihlédnuto i k důležitým událostem, které se udály a mají vliv na výši měnového kurzu. Dále je přihlédnuto na makroekonomické ukazatele, které též mají vliv na měnový kurz.

Klíčová slova: Měnový kurz, Konkurenceschopnost, Zahraniční obchod, Monetární politika, Vývoj měnového kurzu

Úvod

Měnový kurz se považuje za jeden z makroekonomických ukazatelů ekonomiky země a také v globálním měřítku poukazuje na ekonomickou situaci. Je ovlivněn mnoha faktory a jeho odchylky mají vliv na vývoj ekonomické a politické situace. Velký vliv na českou ekonomiku měly privatizace a liberalizace cen po vzniku České republiky. S tím souvisí i příliv zahraničních investic, které zvyšovaly poptávku po české koruně. Další vliv na ekonomiku měla globální krize v roce 2008 a v listopadu 2013 začala Česká národní banka s měnovými intervencemi, které skončili po 41 měsících v dubnu roku 2017. Tyto intervence de facto nastartovaly ekonomický růst, který se v třetím kvartálu roku 2018 dostal na své maximum.

Cíl práce a metodika

Cílem práce je zjistit dopad měnového kurzu na konkurenceschopnost ČR, neboť měnový kurz je jeden z faktorů, který má k tomuto vliv. Dále popsat vývoj měnového kurzu CZK/USD v letech 1993-2017 a měnový kurz CZK/EUR v letech 2004-2017. V neposlední řadě je také popsat měnové systémy v ČR po roce 1993 a popsat návaznost měnového kurzu na obchodní bilanci ČR.

Měnový kurz a jeho vliv na konkurenceschopnost České republiky

Metodika vypracování bakalářské práce je založena na prostudování odborné literatury, která je doplněna v menší míře internetovými zdroji a poté aplikace poznatků ve vlastní práci.

Diskuze a závěr

V České republice byly od roku 1993 dva měnové systémy. V letech 1993 do roku 1997 se držel fixní kurz s návazností na dvousložkový měnový koš USD/DEM a od roku 1998 do současnosti je měnový systém – nezávislý plovoucí kurz. V roce 1997 došlo ke změně měnového systému, neboť došlo k útoku na českou korunu, a proto byla centrální banka nucena upustit od fixního měnového kurzu. ČNB a Vláda ČR se dohodly na změnu měnového kurzu.

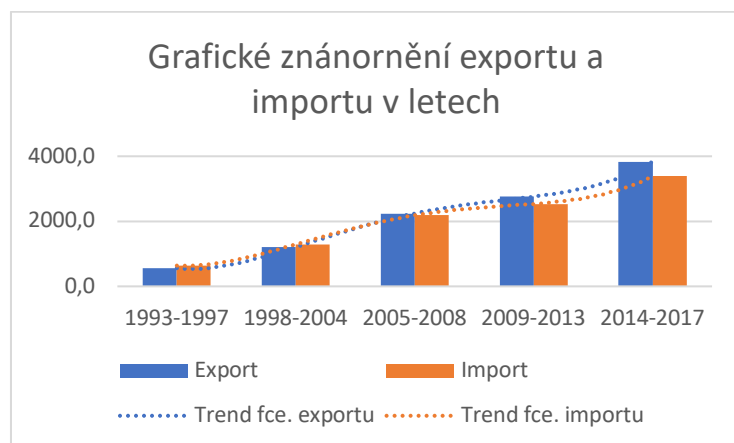
Koruna vůči dolaru v 90. letech posilovala z důvodu privatizace a liberalizace cen. Inflace do roku 1998 byla vysoká, v roce 1993 inflace dosahovala 20,8 % v roce 1998 dosahovala 10,7 %. I přes tyto vysoké hodnoty inflace se jednalo o skrytou inflaci, neboť ceny razantně nezvyšovaly. Bylo to právě z důvodu liberalizace cen. Vývoj koruny vůči dolaru aprecioval od roku 1993 do roku 2017 průměrně o 1,477 % a v letech fixního měnového kurzu 1993-1997 bylo posílení koruny v průměru 1,981 %. Posílení koruny pomohlo i vstup do organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj v roce 1995. Po ukončení fixního měnového kurzu v roce 1997 až do roku 2003 koruna vůči dolaru posílila o dalších 3,517 %. V roce 2002 byl podepsán dokument s názvem „Strategie řešení kurzových dopadů přílivu kapitálu z privatizace státního majetku a dalších devizových příjmů státu“, který umožnil přeměnu cizoměnových příjmů státu s nezávislým dopadem na kurz koruny. Od té doby bylo zhodnocení koruny náleželo tlaku ze skutečných a očekávaných zahraničních investic a tedy zahraniční nabídky a poptávky.

V roce 2001 byla změněna Ústava České republiky, kde byl popsán cíl České národní banky. Cílem nyní byla cenová stabilita, která nahradila stabilitu měnovou platící do roku 1997. Změna Ústavy ČR přinesla harmonizaci s Evropským systémem centrálních bank a přiblížil ČR ke vstupu do EU. Po vstupu do EU v roce 2004 až do roku 2008, kdy nastala globální ekonomická krize koruna vůči dolaru posílila v průměru o 10,879 %, což bylo největší posílení koruny od vzniku ČR. Není pochyb, že vliv na tento fakt mělo vstoupení do Evropské unie v roce 2004. Kurz koruny vůči euru posílil v téže letech v průměru o 6,38 %. Po globální ekonomické krizi v letech 2009-2013 koruna vůči dolaru znehodnotila v průměru o 2,456 %. Kurz eura víceméně stagnoval, ČNB využila své nepřímé nástroje k ovlivňování měnových kurzů. Průměrné znehodnocení v téže letech bylo 0,73 %.

Měnový kurz a jeho vliv na konkurenceschopnost České republiky

Obchodní bilance byla od roku 1993 až do roku 2004 záporná. Do kladných čísel se bilance ČR dostala až v roce 2005, což lze charakterizovat tak, že vstup do EU byl pro Českou republiku příznivý. Zahraniční obchod v letech 1993-2017 je znázorněn na grafu č. 1. Je patrné, že po krizi v roce 2008 se export zvyšuje. V letech 2009-2013 se export zvýšil o 48,4 %, protože kurz koruny byl příznivý pro české vývozce. V období intervencí ČNB v letech 2013-2017 se export opět zvýšil, a to o 30 %. Tento fakt depreciace kurzu a vzájemně zvýšení exportu potvrzuje, že měnový kurz má příznivý vliv na český export při znehodnocování koruny a opačný vliv při zhodnocení koruny a můžeme i říci, že tyto dvě období, kdy se kurz české koruny znehodnocoval, přispěly k nastartování české ekonomiky, která se v roce 2018 dostala na své maximum.

Graf č. 1 – Grafické znázornění exportu a importu v letech

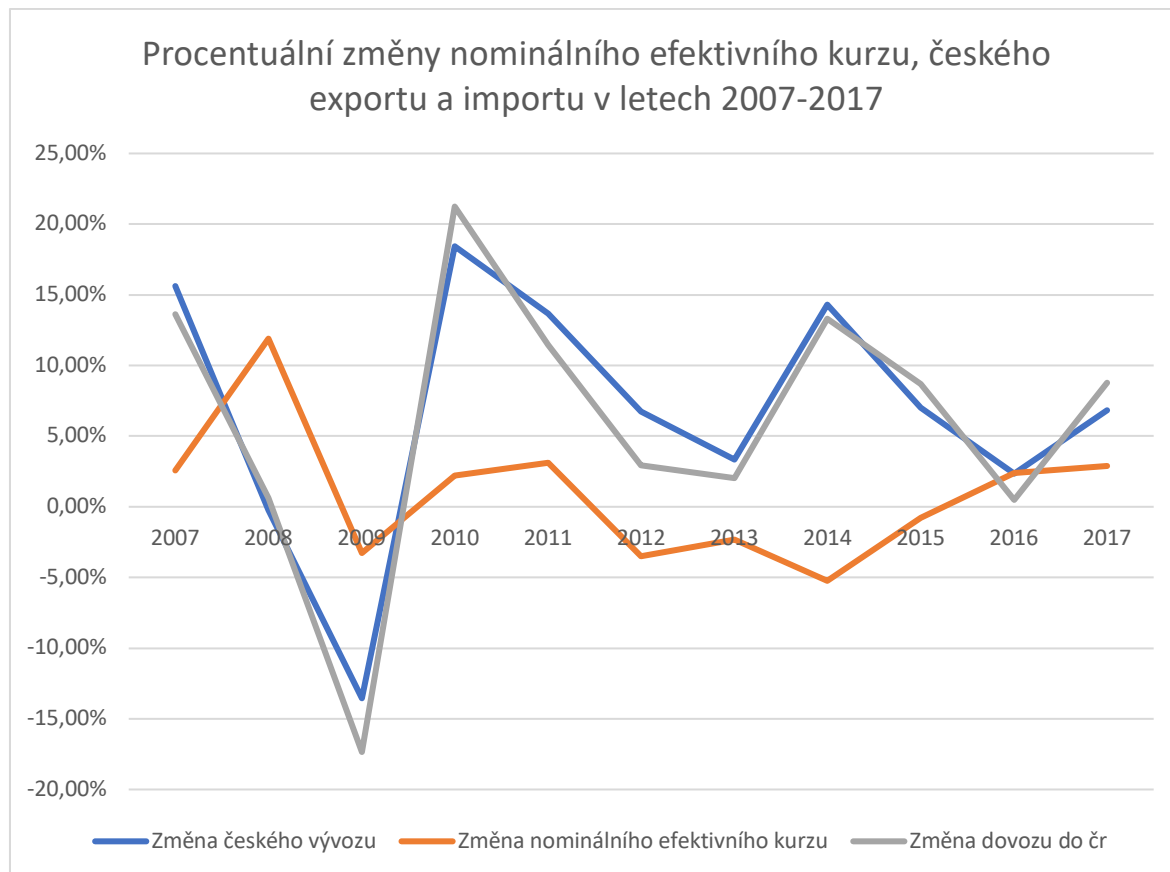
Zdroj: vlastní práce autora, data získána z:

https://www.czso.cz/documents/10180/46173161/32018117_0601.pdf/a05356a4-67d0-4257-aeb8-e834466d5c7f?version=1.6

Na grafu č. 2 je znázorněn procentuální vývoj českého exportu, importu a nominálního efektivního kurzu. Ve sledovaném období lze vidět spojitost mezi změnami českého importu a exportu se změnami nominálním efektivním kurzem. Od roku 2008 až do roku 2013 křivky mají obdobný trend. Nominální efektivní kurz klesl meziročně od roku 2008 do roku 2009 o 127,56 %. Český export klesl mezi roky 2007–2009 o 186,81 %. V roce 2010 nominální efektivní kurz vzrostl oproti minulému roku o 167,38 %, export vzrostl o 236,01. Od roku 2010 do roku 2013 nominální efektivní kurz klesl v průměru o 204,98 %. Pokles se i projevil na exportu, o 81,99 %. Nominální efektivní kurz pozvolna rostl od roku 2013, a to z důvodu intervencí ze strany ČNB. Kladné změny kurzu se projevil i na exportu až v roce 2016, kdy opět začal růst od roku 2013. Pokles exportu v letech 2013-2016 byl 29,5 % a pokles importu v téže letech byl 75,1 %. Znehodnocení koruny má nepříznivé vlastnosti pro import do ČR.

Měnový kurz a jeho vliv na konkurenceschopnost České republiky

Graf č. 2- Procentuální změny nominálního efektivního kurzu, českého exportu a importu v letech 2007-2017

Zdroj: Vlastní práce autora předchozích údajů

https://www.cnb.cz/cnb/STAT.ARADY_PKG.VYSTUP?p_period=1&p_sort=2&p_des=50&p_sestuid=15201&p_uka=1%2C2&p_strid=AE_CBA&p_od=199301&p_do=201810&p_lang=CS&p_format=0&p_decsep=%2C

Seznam použité literatury

Jílek, J. (2004). *Peníze a měnová politika*. Praha: Grada Publishing.

Jílek, J. (2013). *Finance v globální ekonomice II. Měnová a kurzová politika*. Praha: GRADA Publishing, a.s.

Martin Mandel, V. T. (2008). *Monetární ekonomie v malé otevřené ekonomice 2. vyd.* Praha: Management Press.

Nordhaus, P. A. (2007). *Ekonomie 18. vydání*. (k. a. Gregorem, Překl.) Praha: NS Svoboda.

Soukup, A. (2012). *Mezinárodní ekonomie 2. vyd.* Plzeň: Aleš Čeněk.

Soukup, J. (2018). *MAKROEKONOMIE* (3. aktualizované a doplněné vydání. vyd.). Praha: Management Press.

Soukup, J., & kolektiv, a. (2012). *Makroekonomie 2. aktualizované vydání*. Praha: Management press.

Taušer, J. (2007). *Měnový kurz v mezinárodním podnikání*. Praha: Oeconomica.

Žamberský, P., & Taušer, J. (2003). *Ekonomie měnového kurzu I*. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze.